

NUORTEN ELINOLOJEN RAPORTTI 2019

Kouvolan etsivä nuorisotyö

Eskelinen, Nadja

Hyytiäinen, Nancy

Järveläinen, Leena

Laurila, Sanni

Lindroos, Sonja

Sepponen, Hanna-Riikka

1. Nuorten elinolot Kouvolassa 2019

Kouvolassa 15-28 -vuotiaita on 11 799 henkilöä. Arvio koulutuksen ja työelämän ulkopuolella olevista 15-28-vuotiaista on 971-1618 henkilöä. (Nuorisotilastot.fi, 22.1.2020.)

Raportissa nuorista puhuttaessa tarkoitetaan tässä tapauksessa Kouvolan etsivän nuorisotyön asiakkaina olevia 16-29-vuotiaita kouvoolalaisia nuoria. Asiakasohjauksia ja yhteydenottoja etsivään nuorisotyöhön Kouvolassa vuonna 2019 tuli 401. Näistä asiakkuudessa oli 200 nuorta.

Elinoloraportti on työstetty Kouvolan etsivässä nuorisotyössä nyt toista kertaa. Tässä versiossa tiettyjä perustietoja on jätetty tarkoituksella mainitsematta, sekä toistamatta ilmiöitä, jotka ovat pysyneet samanlaisina edellisestä vuodesta. Vuoden 2018 elinoloraportin löydät [pdf-tiedostona nuortenkouvola-nettisivustolta](#).

2. Etsivästä nuorisotyöstä

Etsivän nuorisotyön tehtävänä on tavoittaa tuen tarpeessa oleva nuori ja auttaa häntä sellaisten palvelujen ja muun tuen piiriin, joilla edistetään hänen kasvuaan, itsenäistymistään, osallisuuttaan yhteiskuntaan ja muuta elämänhallintaansa sekä pääsyään koulutukseen ja työmarkkinoille. Etsivä nuorisotyö perustuu nuoren vapaaehtoisuuteen ja nuoren kanssa tehtävään yhteistyöhön. (Nuorisolaki, 3 luku, 10§)

Etsivä nuorisotyö on erityisnuorisotyötä, jonka tehtävä on täydentää olemassa olevia palveluja, ei korvata niitä. Etsivä nuorisotyö työskentelee ennaltaehkäisevällä otteella sellaisten nuorten parissa, joilla on usein tarvetta myös korjaaville palveluille. Vaikka työskentely on välillä hyvinkin intensiivistä ja liikkuu nuorisotyön ja sosiaaliohjauksen rajapinnalla, toimii etsivä nuorisotyöntekijä aina nuorisotyön eetoksen ja nuorisotyötä ohjaavien lakien kautta (Tpy.fi, 20.12.2019).

3. Nuorten elinolot etsivän nuorisotyöntyön näkökulmasta

3.1 Terveys

Terveyden näkökulmasta etsivän työn asiakkailta korostuu erityisesti psyykkisen terveyden näkökulma.

Psykiatrian poliklinikalla käynnit ovat hyvin harvakseltaan, vaikka tarvetta puhumiselle nuorilla olisi. Kerran kuukaudessa hoitajan luona käynnit koetaan liian harvoin tapahtuvaksi, ja viikoittainen käynti tukisi nuorta huomattavasti enemmän. Lisäksi hoitajat voivat vaihtua niin, että nuori käy joka kerta eri hoitajan luona, jolloin sellaista luottamuksellista hoitosuhdetta ei pääse syntymään, mitä ehkä tarvittaisiin. Nuorilta on tullut myös palautetta siitä, että heistä tuntuu, että hoitajia ei kiinnosta oikeasti, mitä nuorille kuuluu.

Lisäksi psykiatrian poliklinikan käynteihin sitoutuminen on nuorille haastavaa erilaisten ahdistusoireiden ym. takia. Jos käynnit eivät toteudu, kontakti katkeaa ja hoitosuhde päätetään. Jos nuori saadaan motivoitumaan uudelleen polin käynteihin, on lähete haettava uudelleen terveystieteiden lääkärin kautta. Hoitosuhde päättyy 1-2 kuukauden kuluessa, ja tähän mahtuu usein 1-2 väliin jäänyttä käyntiä. Osa hoitajista tekee poikkeuksia, ja on ottanut takaisin, vaikka käynnit ovat jääneet väliin ja lähete pitäisi uudelleen hakea. Osa pitää linjan, että lähete täytyy uusua. Uuden lähetteen hakemiseen on suurempi kynnyks, koska ennestään olevan ahdistuksen lisäksi tulee häpeän tunteita siitä, että käynnit ovat keskeytyneet.

Toisaalta nuorilla on kiinnostuksen puute moniin asioihin. Psykiatrian polin käynnit saattavat toteutua, mutta muuten ollaan kotona, koska ahdistaa liikaa lähteä kodin ulkopuolelle vapaa-aikana tai toiminnot eivät ole sellaisia, mitkä kiinnostaisivat tarpeeksi, että niistä jaksaisi innostua. On kuitenkin hyvin tiedossa, että kuntoutuakseen nuori tarvitsee myös yhteisöjä, joihin liittyä, sekä jotakin sellaista tekemistä tai toimintaa, joka tuntuu hänestä merkitykselliseltä.

Nuoret kuvaavat toisinaan, että nuorisotyöntekijälle on helpompi kertoa asioistaan, kuin psykiatrisen poliklinikan hoitajalle. On pohdittu, että johtuuko luottamuksen rakentuminen myös tietynlaisesta rennosta keskustelutyylistä. Keskusteluissa ei keskitytä ainoastaan ongelmiin, vaan puhutaan erilaisista mielenkiinnon kohteista ja elämästä ja yhteiskunnasta yleensä. Kiinnittymistä edesauttaa myös liikkumisen mahdollisuus ja ajan peruuntumisesta saa uuden ajan melko nopeasti.

Miepä-poliilta kaivattaisiin usein monenlaista käytännönläheistä apua nuoren tilanteessa. Yksi konkreettinen apu nuorelle olisi kuntoutuspsykoterapiaan ohjaamisen lisäksi kuntoutuspsykoterapeutin etsiminen yhdessä, ja Kelan kuntoutuspsykoterapiahakemuksen täyttäminen yhdessä. Osa hoitajista onkin näin tehnyt. Miepä- poliklinikalla on kuitenkin usein käsitys erilaisten terapiasuuntausten sopivuudesta nuorelle, mahdollisesti tuntemusta alueen terapeuteista ja tietoa siitä, millaisia asioita hakemukseen olisi hyvä kirjata.

Kelan tukemasta kuntoutuspsykoterapiasta nuoret antavat paljon positiivista palautetta. Kouvolan alueelta löytyy hyvin osaavia psykoterapeutteja, ja kokemus on, että suurin osa nuorista on löytänyt hyvin myös omaan persoonaan sopivan terapeutin. Tie psykoterapiaan voi kuitenkin olla välillä hyvinkin pitkä. Kuntoutuspsykoterapiaan hakeutumista on edellettävä vähintään kolmen kuukauden hoitajakso esimerkiksi mielenterveys- ja päihdepoliklinikalla, jossa lääkäri tekee diagnoosin ja arvioi jatkohoidon tarvittavuutta ja sopivia hoitomuotoja. Toisille polku johtaa suoraan tästä arviointijaksosta psykoterapiaan, toisilla hoitajakso miepä-poliklinikalla kestää pidempään omasta psyykkisestä voinnista riippuen. Lisäksi sopivan terapeutin löytyminen saattaa olla myös kiinni sattumasta ja etsimisen ajankohdasta: kenellä on juuri nyt tilaa ottaa uusia asiakkaita.

Psykoterapiaan hakeutumisessa hankaluutta aiheuttaa myös tutustumiskäyntien mahdollistaminen taloudellisesti. Suurin osa kuntoutuspsykoterapiaan hakeutuvista nuorista elää Kelan tuilla, jolloin mahdollisuutta maksaa useampaa 70-100€ käyntiä omasta pussista ei ole. Kela ei kuitenkaan korvaa tutustumiskäynteihin liittyviä kustannuksia, vaan ainoastaan varsinaisen terapiaprosessin käyntejä.

Moni on kokenut Kelan tukeman kuntoutuspsykoterapian myös liian lyhyeksi. Kolmen vuoden intensiivisen terapian jälkeen jatkotyöskentelyn tahona on lähinnä mielenterveys- ja päihdepoliklinikka, ellei nuorella ole varaa maksaa yksityisen puolen terapiakäyntejä omista

varoistaan. Miepä-poliklinikalla palataan kannattelevaan työskentelyyn, jossa nuoren syvempien haasteiden käsittely tuntuu ikään kuin pysähtyvän. Edellisen terapiajakson päättymisestä on oltava vähintään 5 vuotta, jotta Kela voi korvata erityisin perustein uuden, maksimissaan 3 vuotta kestävästä terapiajakson.

Polut hoitotahoihin, etenkin akuuttitilanteissa, tulisi olla lyhyempiä ja hoitoon pääsyn nopeaa. Asiakkaan näkökulmasta on vaikea hahmottaa, mihin tahoon tulisi ottaa yhteyttä oikeaa palvelua saadakseen. Ammattilaiset saattavat tietää, mistä ja millainen ohjaus/lähetee tulee hankkia tietynlaista tukea saadakseen. Asiakkaan näkökulmasta taas hänellä on lähinnä vain tarve, johon hän tarvitsisi apua. Voi olla vaikeaa hahmottaa, mikä olisi se taho, johon tarvetta vastaavaa apua saadakseen tulisi ottaa yhteyttä.

3.2 Sosiaaliset suhteet

Nuoret kaipaavat edelleen matalan kynnyksen paikkoja, joissa kohdata muita nuoria. Onneksi tällaisia paikkoja on Kouvolaan syntynytkin myös hankkeiden myötä, esimerkiksi Kulta-paja: kulttuuripajakulta.com. Kohtaamisalustojen lisäksi nuoret tarvitsevat myös tukea sosiaalisten taitojen harjoitteluun. Siksi on hyvä, että matalan kynnyksen kohtaamispaikoissa on myös turvallisia aikuisia tukemassa nuorten välistä vuorovaikutusta.

Etenkin nuoret miehet näyttävät helposti jäävän palveluiden ulkopuolelle. Nämä nuoret asuvat usein kotona vanhempien luona kaupungin laita-alueella esimerkiksi suvulla maatila, joka tarjoaa jotakin tekemistä elämään. Muuten elämä kuitenkin rajoittuu kotiin ja pelaamiseen. Koska vanhempien luona asuminen mahdollistaa taloudellisesti kotona olemisen, on sinne helpompi jäädä. Haja-asutusalueilla asuvien nuorten arjenhallinnan ja sosiaalisten suhteiden tukeminen on muutenkin muita haastavampaa, sillä matalan kynnyksen palvelut sijaitsevat lähinnä kaupungin keskustan alueella. Tämä ilmiö on todettu olevan myös Norjassa, jossa ns. Hikikomorit ovat yksi etsivän nuorisotyön asiakaskuntaa.

3.3 Asuminen

Tilanne asumisen suhteen on kaikista haastavin heillä, joilla on vuokratasotejä. Maksamattomat vuokrat johtavat lopulta häätöön, ja uutta asuntoa on hyvin haastavaa löytää. Usein näissä tapauksissa on taustalla päihteiden ongelmakäyttöä tai

mielenterveyden ongelmia. Sosiaalityöstä on ohjattu hakemaan vuokratästeihin täydentävää toimeentulotukea. Joissakin tapauksessa tukea on myönnetty, ja joissakin tapauksissa ei. Ei ole tiedossa sitä, että onko myönteiselle päätökselle tiettyjä kriteerejä vai onko päätökseen vaikuttanut työntekijän harkinta.

Vuokratästit liittyvät arjenhallinnan ongelmiin. Tilanteissa, joissa täydentävää toimeentulotukea on myönnetty, ei nuorta välttämättä ole kuitenkaan veloitettu vastaanottamaan tukea arjenhallinnan opetteluun. Olisi tärkeää ehkäistä uusien vuokratästien syntymistä, ja puuttua arjenhallinnan vaikeuksiin suunnitelmallisen sosiaalityön keinoin.

3.4 Kouluttautuminen ja työelämä

Yhteiskuntaan kiinnittymisen kannalta olisi tärkeää saada nuoria vahvemmin mukaan johonkin merkitykselliseen toimintaan. Työ tuo monelle kokemuksen siitä, että on "tavallinen" veronmaksaja ja yhteiskunnan jäsen. Monelle kuitenkin myös sairauden, vamman tai elämäntilanteen vuoksi työskentely avoimilla markkinoilla on vaikeasti toteutettavissa.

Opiskelussa vaaditaan yhä enenevässä määrin omatoimisuutta, itseohjautuvuutta ja itsenäistä opiskelua. Monille nuorille kuitenkin kontaktiopetus ja oppituntimallinen, läsnäoloa vaativa opetus antaa enemmän kuin itsenäinen työskentely. Nuoret kaipaavat tukea opiskelulle, ja siksi oppilaitoksissa olevilla ammattilaisilla, opettajilla ja ohjaajilla on suuri merkitys opintojen jatkumisen kannalta. Osa nuorista kuvaili opiskeluintonsa loppuneen nimenomaan ohjauksen vähyyden tai opetuksen puutteiden vuoksi. Erityisen suuri ongelma ohjauksen vähyyden tai puuttumisen on niille nuorille, joilla on neuropsykologisia erityispiirteitä, esim. ADD.

"Ei niitä kiinnostanut olinko mie siellä. Ensin myöhästelin, sitten olin välillä pois, ja lopulta en mennyt enää ollenkaan."

"Erosin koulusta, kun se opettaja ei oikein ymmärtänyt tai oli hankala. Harmittaa näin jälkikäteen, kun se opettaja sai melkein heti mun lopettamisen jälkeen lopputilin, oisin voinut käydäkin koulun loppuun."

Hälyttävää oli nuorten kokemukset siitä, että opetuksen laatu joissakin oppilaitoksissa tai ammattilinjooilla oli todella heikkoa. Nuorten kuvauksissa opettajat olivat vähän tai eivät juuri lainkaan läsnä, kiinni joissakin muissa työtehtävissä tai asennoitumiseltaan suoranaisesti välinpitämättömiä. On vaikea ajatella, että nuori motivoituisi opetukseen ja itsenäiseen opiskeluun, jos opettajakaan ei tunnu pitävän opetusta tai opiskelua merkityksellisenä.

“Ei sitä opettajaakaan kiinnosta olla opettamassa, lukujärjestyksessä saattaa olla tunti koulua päivässä ja silloinkaan ei opettajaa tule paikalle, eikä siitä ilmoiteta. Tuntuu turhalle mennä kouluun tunniksi, kun matkaankin menee tuplasti aikaa.”

Opiskelumotivaatiota heikentää merkittävästi myös, jos läsnäolo koulutuksessa tuntuu nuorelle turhalta. Osa nuorista kuvaili esimerkiksi, että opetus oli lähinnä ”hengailua”, eikä tekemistä ollut. Joissakin oppilaitoksissa opiskelu perustuu todellisiin asiakastöihin ja niiden toteuttamiseen. Jos näitä tilauksia ei ole, ei opiskelijoille ole koululla työtehtäviä välttämättä lainkaan.

Haasteellinen tilanne sekä nuoren että ammattilaisen näkökulmasta on 16-vuotiailla nuorilla, joiden psyykinen toimintakyky ei ole riittävä opiskeluun tai työssäkäyntiin. Tällä hetkellä Kouvola ei ole lainkaan päivisin matalan kynnyksen toimintaa alle 18-vuotiaille. Yksi kokeilemisen arvoinen toimintamuoto voisi olla alle 18-vuotiaiden ”starttipaja”, jossa yhteisöllisen matalan kynnyksen toiminnan avulla pyrittäisiin tukemaan nuorten kuntoutumista kohti koulutusta.

3.5 Päihteet

Päihdekuntoutuksen tilanne Kouvola on tällä hetkellä melko hämmentävä. Alkuvuodesta Kymsoten aloittaessa toimintansa, Kouvola luopui ostopalveluna tuotetuista avokuntoutusmuodoista, kuten Addiktumin palveluista. Päihdekuntoutujien avopalvelut siirtyivät psykiatristen poliklinikoiden yhteyteen, ja poliklinikoiden nimeksi tulikin miepä-poliklinikka. Samalla entisten psykiatristen sairaanhoitajien työnkuvaan laajentui myös päihteisiin liittyvät teemat.

Osassa päihdekuntoutusta tarvitsevista nuorista herätti epäilyksiä se, onko uusilla miepäpoleilla yhtä vahvaa osaamista päihteisiin liittyvissä kysymyksissä, kuin mitä esimerkiksi A-klinikalla tai Addiktumilla on ollut. Varsinkin alkuvaiheessa nuorissa herätti paljon kysymyksiä se, onko heille lopulta tarjolla avomuotoista päihdekuntoutusta Kouvolassa lainkaan, vai voiko asiakkuus miepä-poliklinikalle katketa päihteidenkäytön vuoksi.

Addiktumilla ja A-klinikalla oli saatavilla päivystysmuotoista hoitoa päihteidenkäyttäjille. Samankaltaista päivystysmuotoista hoitomuotoa ei enää ole. Nykyiset ajanvarauksettomat palvelut ovat enemmän neuvontapalvelua. Marraskuussa aukesi uusi puhelinpäivystyspalvelu niin kuntalaisille kuin työntekijöille, puhelimesta kartoitetaan jo tilannetta ja pystytään tekemään ohjauksellista työtä.

Kouluterveyskyselyn mukaan tyttöjen nuuskan käyttö on lisääntynyt. Kouvolalaisilta lukioikäisiltä tytöiltä kysyttäessä syitä tälle, on vastaukseksi tullut stressinhallinnalliset syyt. (Laura Sillanpää Emt-tiimin kokouksessa 2.12.2019) Tässä ilmenee jälleen se, kuinka päihteet ovat monille nuorille tapa käsitellä hankalia tunteita tai lääkittää itseään.

3.6 Arjen kokemuksia ja näkemyksiä palveluista

Sosionomi-opiskelija (AMK) Anni Niskala toteutti vuonna 2019 Kouvolan nuorisopalveluihin opinnäytetyön, jonka aiheena oli tarkastella etsivän nuorisotyön asiakkaiden taustoja ja käytettyjä palveluja. Opinnäytetyössään Niskala haki vastauksia kolmeen tutkimuskysymykseen: 1. Minkälaiset kasvuympäristön tekijät ovat altistaneet asiakkaita yhteiskuntaan integroitumista haittaaville ongelmille, 2. Mitä palveluja nuoret ovat aiemmin käyttäneet, sekä 3. Minkälaista apua nuoret olisivat aiemmin kaivanneet. Opinnäytetyössä tuli vahvasti esille nuorten ääni ja kokemukset kouvolaalaisista palveluista sekä kauempaa vuosien takaa, että ihan lähikuukausilta. Opinnäytetyön löydät [Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden ja julkaisujen arkisto Theseuksesta](#).

Etsivän nuorisotyön haasteena on edelleen työn rajaaminen. Etsivä työ itsessään ei ole toiminnan tuottaja, vaan nuoren kanssa yhdessä etsitään palveluja, joita nuori tarvitsee.

Etsivään työhön otetaan yhteyttä muista palveluista, sillä ajatuksella, että heillä on asiakas, joka tarvitsee tukihenkilöä arkeensa. Nykyisin Kouvolasta ei ole saatavilla ns. ammatillisia

tukihenkilöitä sosiaalityön piiristä, vaan vastaavaa palvelua tarjotaan tuetun asumisen muodossa. Tämän palvelun ulkopuolelle jäävät kuitenkin ne nuoret, joilla ei ole tuetun asumisen tarvetta, mutta tarve henkilölle, jonka kanssa tehdä asioita kodin ulkopuolella. Heitä ovat esimerkiksi vanhempien luona asuvat nuoret aikuiset.

Jatkuvat muutostilat eri palveluissa asettavat haasteita sekä nuorille, että ammattilaisille. Muun muassa sosiaali- ja terveystalvelujen siirtyminen Kymsote-kuntayhtymälle vuoden alusta on vaikuttanut koko vuoden palveluiden järjestämiseen ja toteutumiseen.

Palvelujen muuttuessa, päättyessä tai palvelutarjoajan vaihtuessa koko palveluun ohjautumisen prosessi usein samalla muuttuu, eivätkä aina muutoksen taustalla olevat tahotkaan tiedä, millaiseksi palvelupolku on muotoutumassa. Suuria linjoja organisaatioiden ylätasolla pohdittaessa olisi hyvä jatkuvasti palauttaa päätöksenteossa ajatus "miltä tämä asiakkaan näkökulmasta näyttää". Eikä ainoastaan kielikuvien tai toimintaperiaatteiden näkökulmasta, vaan nimenomaan konkretian tasolla. Miten asiakas pääsee tähän palveluun? Mistä hän löytää tiedon tästä palvelusta? Oletammeko, että joku ohjaa asiakkaan palvelun pariin? Pitäisikö asiakkaan osata itse ottaa yhteyttä palvelun saamiseksi? Palvelujärjestelmän muuttuessa olisi myös muiden ammattilaisten, esimerkiksi etsivien nuorisotyöntekijöiden, hyvä saada selkeitä toimintaohjeistuksia palveluista ja niihin ohjautumisesta.

Vuoden 2019 aikana Kela teki monien tukien suhteen linjauksia, jotka kiristivät tukien saamista.

Alle 25 vuotiaiden itsenäistymistä ei enää toimeentulotuessa tuettu, ja omilleen muuttoon liittyviä hakemuksia tarkasteltiin tarkemmin kuin aiemmin. Kela myös linjasi, ettei enää maksa omakoti/paritaloasumisen lämmityskuluja, jos ne eivät kuulu vuokraan.

Perusosan alentamisen tarkistaminen on aiheuttanut hämmennystä. Lisäselvityksiä pyydettiin muun muassa kesätöiden hakemisesta toimeentulotuella olevilta nuorilta. Kelan linjauksen mukaisesti jokaisella on velvollisuus kykynsä mukaan pitää huolta itsestään ja omasta elatuksestaan. Kun toimeentulotukihakemuksessa ilmoittaa, ettei muita tuloja ole, hakijalta kysytään perheen menojen rahoittamisesta. Kysymys tuntuu erikoiselta sen jälkeen, kun on juuri selvittänyt, ettei muita tuloja ole.

Kelassa pyydetään toimeentulotukeen liittyen Veikkaus-tilin tapahtumatietoja. Jos tilille on tullut rahapelaamisesta voittoja, se katsotaan tuloksi. Toivottavaa olisi, että Kelan huomattaessa mahdollinen peliriippuvuus, siihen myös puututtaisiin ja jatko-ohjattaisiin hoidon piiriin.

Kela on myös antanut velvoittavia lausuntoja, esimerkiksi ottamaan yhteyttä oman kunnan sosiaalityöhön ”itsenäisen selviytymisen suunnitelman” laatimista varten. Sosiaalityön lausunto voi vaikuttaa siihen, ettei nuoren perusosaa lähdetä selvittämään tai alentamaan. Lausunnon hankkiminen vaatii kuitenkin nuorelta, ja usein samalla myös ammattilaistahoilta lisätyötä.

Hankaluutta Kelan tukien, ja linjausten muuttuessa on aiheuttanut myös Kelan työntekijöiden eriävät käsitykset siitä, miten erilaisissa tilanteissa tulee toimia ja minkä säännösten mukaan mennään. On ymmärrettävää, että erilaiset nyanssit ja toimintaohjeiden muutokset vaativat myös Kelan työntekijöiltä opettelua. Kuitenkin haastavassa elämäntilanteessa olevalle nuorelle voi aiheutua kohtuuttomalta tuntuvaa huolta ja vaivaa virheellisistä ohjeistuksista.

Toisaalta Kela on myös panostanut selkeästi palveluohjaukseen kuluneen vuoden aikana. Nuorten asioidessa Kelan asiakaspalvelijoiden kanssa, työntekijät huomioivat aiempaa kokonaisvaltaisemmin nuoren tilannetta. Kelan edustaja on mukana Ohjaamon verkostossa, joka on mahdollistanut vuoropuhelun nuoria kohtaavien ammattilaisten ja Kelan välillä.

Etsivän nuorisotyön työskentelyyn, niin kuin kaikkeen muuhunkin kaupungin toimintaan ovat vuonna 2019 vaikuttaneet sosiaali- ja terveystalouden kuntayhtymälle siirtymisen lisäksi sisäiset organisaatiomuutokset, sekä kaupungin äärimmäisen heikko taloudellinen tilanne. Työntekijätason näkökulmasta ongelmallista kuntaorganisaatiotyöskentelyssä kuluneen vuoden aikana on ollut päällekkäiset ja osittain rinnakkaiset eri esimies- ja päätöksentekotasot. Lähiesimies on usein tutustunut etsivän työn taustaan, ja työskentelylle on yhdessä asetetut tavoitteet. Tiivis yhteydenpito mahdollistaa myös sen, että esimies tuntee etsivän työn arkea ja kohderyhmää, ja työntekijät voivat tarvittaessa tuoda erilaisia ilmiöitä ja nuorten tarpeita esille esimiehen tukiessa työn toteuttamista.

Työntekijän näkökulmasta olisi suotavaa, että muutosprosessissa ja päätöksenteossa kuultaisiin työntekijöitä ja otettaisiin huomioon heidän osaamisensa ja tieto perustyon sisällöstä. Olisi tärkeää, että päätöksentekijä tuntisi kohderyhmän tilannetta, etsivän työn luonnetta, tavoitteita, tai työn arkipäivää. Olisi ilo nähdä kuntatyöskentelyssä luotettavan työntekijätason osaamiseen ja näkemyksiin, sekä kykyyn tehdä johdonmukaista kehittämistyötä kohderyhmään kuuluvien nuorten hyväksi.

Ilahduttavaa vuonna 2019 on ollut entisestään vahvistunut yhteistyö verkoston kanssa, sekä avoin suhtautuminen etsivän nuorisotyöntekijän läsnäoloon asiakastapaamisissa. Osassa yhteistyökumppaneista on ollut havaittavissa työntekijöissä avoimempaa suhtautumista myös omaan työnkuvaan: nuoren tilannetta tunnutaan tarkastelevan kokonaisvaltaisemmin, ja valmiudet eteenpäin ohjaamiseen ovat parantuneet.

Sekä etsivän työntekijöiden, kuin myös Anni Niskalan tekemän opinnäytetyön havaintojen mukaan nuorten kokemuksissa palveluista kulminoidutaan aina lopulta perusasioihin: kohtaamiseen ja aitoon nuorilähtöisyyteen. Nuoret kaipaavat sitä, että heitä kuullaan ja myös aidosti kuunnellaan, ja että heidät otetaan tosissaan.

4. Käytännön kokemuksia

Nuori opiskeli Aikuiskoulutuskeskuksessa te-palveluiden kanssa sovitussa työvoimapolitiisessa koulutuksessa. Nuori kertoi, että oppilaitoksessa ei saanut juurikaan käytännön opetusta, eikä annettuja tehtäviä riittänyt koko koulupäivän ajaksi. Ensin nuori myöhästeli koulupäiviltä, mutta tilanteeseen ei puututtu. Lopulta nuori ei mennyt enää lainkaan kouluun. Oppilaitos yritti tavoittaa nuorta pariin otteeseen. Etsivän saatua yhteyttä nuoreen, tehtiin virallinen eroaminen koulutuksesta. Oppilaitos ei ollut ilmoittanut opintojen keskeytymisestä te-palveluihin, joille oppilaitoksen tulisi ilmoittaa opiskelijan opintojen etenemisestä.

Nuori päätyi alkoholinkäytön seurauksena katkaisuhoidon. Katkaisuhoidon päätyttyä hän olisi tarvinnut vahvaa tukea arjen rakentamiseen ja päihteettömänä pysymiseen. Toiveena hänellä oli muun muassa päästä mahdollisimman pian kuntouttavaan työtoimintaan, ja saada psyykkistä tukea asioiden käsittelyyn. Ohjaus miepä-palveluun tehtiin lääkärin läheteellä katkolta. Ensimmäisen miepä-poliklinikan ajan nuori sai tiedoksi kaksi viikkoa hoidon päättymisen jälkeen, ja ensimmäinen varsinainen tapaaminen miepä-hoitajan kanssa oli noin kuukausi katkaisuhoidon päättymisen jälkeen. Nuorella oli asiakkuus Työvoiman palvelukeskukseen, ja sieltä kautta sosiaaliohjaaja. Sosiaaliohjaaja ja etsivä tapasivat nuorta parisen viikkoa nuoren katkaisuhoidon jälkeen. Tapaamisessa ei todettu tarvetta tuetulle asumiselle. Kuntouttavaa työtoimintaa pyrittiin edistämään, mutta tapaaminen mahdollisessa työtoimintapaikassa ei onnistunut. Alkoholinkäyttö alkoi uudelleen.

Isä otti yhteyttä etsivään nuorisotyöhön poikansa koulunkäynnin takia. Poika ei ollut käynyt koulussa kesäloman jälkeen. Häntä pelotti mennä sinne, sillä hän ei pysynyt opetuksen mukana ja tunsu itsensä ulkopuoliseksi muuhun ryhmään nähden. Etsivä otti yhteyden pojan opettajaan ja erityisentuen koordinaattoriin, joka lupasi koota verkostopalaverin koululle. Otimme yhteyden myös Nuorten neuvolaan, josta poika sai keskusteluajan parin viikon päähän. Koulun verkostopalaveriin osallistui perheen ja etsivän lisäksi ryhmänohjaaja, opinto-ohjaaja, kuraattori ja erityisentuen koordinaatti. Palaverissa sovittiin, että poika saa opiskeluun vahvempaa tukea ja eriytettyjä opintoja. Poika halusi hakeutua erityisoppilaitokseen ja hakulomake luvattiin täyttää yhdessä erityisentuen koordinaattorin kanssa. Etsivälle työlle ei ollut enää tarvetta.